

Pracovní list

Předmět: Přírodopis

Ročník: osmý

Opakování vzdělávacího celku: Chování obratlovců

Přečti si základní informace o chování obratlovců. Pokus se odpovědět na otázky za textem.

Chování živočichů rozdělujeme na vrozené a získané. Chování vrozené je dáno již při narození jedince a je dědičné. Mláďata se rodí se vzorci chování, které je důležité pro přežití. Chování získané se vytváří během života jedince na základě učení.

Chování vrozené se také nazývá chování instinktivní. Patří mezi ně chování podmíněné látkovou výměnou, ochranné a obranné chování, komfortní a rozmnožovací, sociální chování, dorozumívání a některé další zvláštní formy chování.

Způsoby vylučování moči a trusu náleží k **chování podmíněnému látkovou výměnou**. Například psi vyměšují na libovolném místě, králíci na společném.

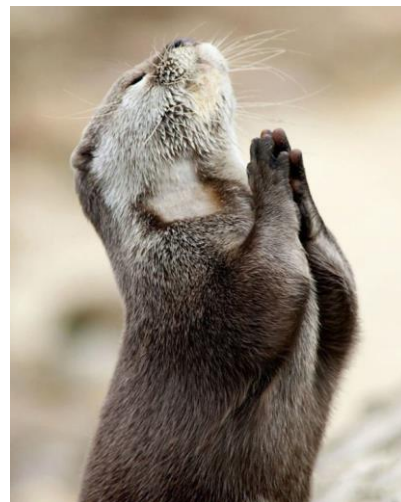
Živočichové se chrání různým způsobem. Rozlišujeme **chování ochranné a obranné** (strnutí na místě, varování, útok).

Komfortní chování živočichů souvisí s péčí o povrch těla (čištění, škrábání, otřepávání). K tomu slouží i různé složky prostředí, v němž se živočichové vyskytují (kaluže, řeky, prach, mraveniště).

Rozmnožovací chování souvisí se zajištěním potomstva, péčí o ně a jeho ochranou. Rozmnožování předchází námluvy, následuje vlastní páření. Savci o mláďata do určité doby pečují.

Způsob chování živočichů ve skupině se nazývá **sociálním chováním**. Pro členy skupiny platí daná pravidla (strategie lovu, dorozumívání).

Mezi jedinci téhož druhu dochází k **dorozumívání** – zrakem, zvuky a pachy.

Označ název vědy, která se zabývá studiem chování živočichů

Kynologie – **etologie** – anatomie – ekologie

Vyber výraz, který je označením pro vrozené chování

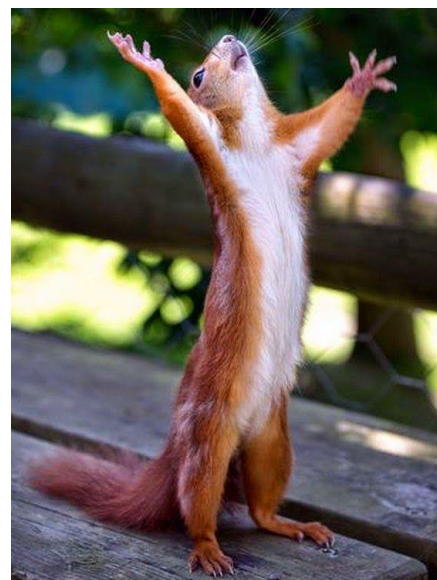
Instinkt – fotosyntéza – metabolismus – reflex

Vyber název chemické látky, pomocí které se dorozumívají především samci

Hormon – pesticid – erytrocyt – **feromon**

Vyber ptačí druh, který má zvláštní chování – tzv. hnízdní parazitismus

Kachna – **kukačka** – sup – kolibřík

K sociálnímu chování patří vytváření skupin jedinců určitého druhu. Zařaď živočichy do uvedených skupin

Hejno – špaček

Smečka - vlk

Stádo – žirafa, zebra

Které projevy mají uvedené druhy chování, vytvoř dvojice

Dorozumívací chování	→	odlomení ocasu
Komfortní chování	→	sklopení uší a vycenění zubů
Obranné chování	→	stavba hnízda
Ochranné chování	→	vytí
Rozmnožovací chování	→	válení v bahně

Nejsmradlavější savec – chemický útok skunka nemusíte přežít

Pro nás lidi je přirozené, že spolu komunikujeme pomocí slov. U zvířat ale tuto roli hraje chemie – vlastně **pachy a zápachy**. Vůbec nejrozšířenějším „jazykem“, pomocí něhož se spolu zvířata baví, jsou výkaly a moč. Někteří ale pomocí pachů také bojují, mezi savci je bojovníkem **skunk pruhovaný** nazývaný někdy též skunk smradlavý. Je to šelma s charakteristickým černobílým zbarvením a způsobem obrany proti svým nepřítelům - využívá silně páchnoucího výměšku svých pachových žláz. Skunk se v nebezpečí obrátí proti vetřelci zády a je schopen vystříknout odporně zapáchající sekret pachových žláz až na vzdálenost 3,5 m a obvykle docela přesně zasáhne oči útočníka. Pachy vyvolávají pocit zvracení, citlivější lidé mohou dokonce omdlít.

Jak poznat, že po vás skunk jde? Pokud by vám toto nebezpečí někdy hrozilo, připravte se na to, že vás skunk nejprve varuje. A to tak, že nejprve několikrát zamává výrazně zbarveným ocasem a teprve potom stříká. Člověk zasažený skunčím pižmem je společensky odepsaný. Zápach je tak silný, že je cítit až do 800 metrů! Jediná rada, co dělat s oblečením zasaženým skunkem, zní: „spálit“.

Na skunka si v přírodě netroufne žádný savec. Dokonce i medvěd grizzly si dobře rozmyslí, aby na skunka zaútočil – vrhne se na něj, jen když trpí tím nejhorším hladem. Jinak se výjimečně na skunka pustí jen rosomák, ale i ten jen v záchvatu šílenství, jímž je tento tvor vyhlášený. Existuje však jedno zvíře, které si na skunkovi rádo pochutná. Jak je to možné?

Jde o výra virginského, silného dravého ptáka Severní Ameriky. Tento dravec loví většinou v noci a má tak rychlý a přesný útok, že skunk většinou ani nemá čas k vystříknutí pižma. Jenže skunk má ještě jednu zbraň – pižmo se u něj často uvolní samovolně, když skunk zemře. Rafinované! Proto jsou výři často skunčími výměšky pokrytí od hlavy k patě. Jsou na to však vybaveni chytrým biologickým mechanismem: prakticky nemají čich, a proto jim zápach vůbec nevadí.

Vyhledej v textu savce.

Skunk pruhovaný, medvěd grizzly, rosomák

Které pojmy v textu souvisí s trávicí soustavou?

Výkaly, zvracení, hlad

Vypracovala: Mgr. Marcela Honzírková